

(Данас, 5. 3. 2011)

Мултикултурализам под покровитељством државе је пропао. Изјава британског премијера Дејвида Камерона, коју је дао убрзо након сличних одбацивања мултикултурализма немачке канцеларке Ангеле Меркел и француског председника Николе Саркозија, указује да је окренут нови лист у европском друштву. Међутим, да ли је то стварно тако?

Камерон није штедео речи када је напао мултикултурализам. „Искрено речено“ - рекао је он - „потребно нам је много мање пасивне толеранције, као у протеклих неколико година, а више активног, снажног либерализма.“ Није критиковао етнички и културни плурализам, већ идеју о „државном мултикултурализму“, у оквиру којег се различити морални стандарди примењују на различите друштвене групе.

Камерон је објавио да ће муслиманске групе, које на пример не буду поштовале права жена, браниле слободу изражавања и промовисале интеграцију, изгубити сву финансијску помоћ владе.

Међутим, у Европи није само пропао званични мултикултурализам. Пропао је и мултикултурализам који је гарантовао огроман део европског цивилног друштва. Шведска, једна од најлибералнијих земаља на свету, али која је недавно искусила успон екстремизма, један је такав пример.

Камерон је објавио да ће муслиманске групе, које на пример не буду поштовале права жена, браниле слободу изражавања и промовисале интеграцију, изгубити сву

финансијску помоћ владе.

Шведска је дуго позната по свом либерализму. Швеђани су углавном световни и равнодушни према шведској цркви. Хомосексуалци могу да региструју своју везу од 1995, а од 2009. могу и да ступају у брак. Ова земља је такође једна од најрадикалнијих кад је реч о схватању женских права, о чему може да сведочи Жилијан Асанж, оснивач Викиликса. Штавише, Асанж је управо због шведске слободе изражавања сместио сервере Викиликса у ту земљу.

Међутим, слобода изражавања у Шведској такође је био један од мотива за гнусно убиство у децембру прошле године у Стокхолму. Према последњем сведочењу нападача, шведског грађанина по имену Тајмур Абдулвахаб, божићни купци у центру Стокхолма морали су да умру у освети због „подршке коју су Швеђани пружали“ Ларсу Вилксу, карикатуристи који је побудио бес у земљи зато што је на цртежу представио пророка Мухамеда као пса. Вилкс је тврдио да његов рад представља провокацију чији је циљ откривање селективног либерализма у оквиру шведског интелектуалног естаблишмента, односно, неко би могао да каже, његовог мултикултурализма.

У Шведској, баш као и у слично либералним земљама, Холандији и Данској, народњаци десног крила профитирали су од неуспеха либерала да одбране своје вредности.

Самоубилачки бомбашки напад у Стокхолму није био први случај насиља које има везе с Вилксом. Двојица младића недавно су осуђени на казну затвора јер су покушали да подметну пожар у дом карикатуристe. На предавању на Универзитету Упсала прошлог лета, банда је напала Вилкса, професора историје уметности, уз повике „Аллаху акбар“. Тада је шездесет четворогодишњи уметник добио ударце у главу, али је избегао озбиљне повреде захваљујући јакој заштити полиције.

Међутим, нису упечатљиви само насиље и претње упућене Вилксу, јер свако ко сумња у одлучност исламских екстремиста у Шведској треба да одгледа видео клип с тог предавања на Јутјубу, и реакције иначе радикално световног шведског естаблишмента. Један број утицајних шведских интелектуалаца и политичара упутили су најоштрије критике на рачун Вилкса, а не на рачун оних који су захтевали цензуру и распиривали насиље.

Само је мали број листова и политичких магазина у земљи објавило Вилкове цртеже. Попут убијеног холандског филмског редитеља Теа ван Гога, и пре њега британског романописца Салмана Руждија, Вилкс је био на мети критика либерала и левице зато што је својом уметношћу побуђивао нереде. У том контексту, Вилков рад мора да се сматра успешним зато што је обелоданио двоструке моралне стандарде, без обзира на то шта неко мисли о самим цртежима.

Швеђани који су далеко од оригиналне платформе СД очито су вољни да их заступа партија која је донедавно била пуна неонациста.

У Шведској, баш као и у слично либералним земљама, Холандији и Данској, народњаци десног крила профитирали су од неуспеха либерала да одбране своје вредности. Шведске демократе (СД), партија која вуче корене од покрета у земљи који белце сматра супериорном људском расом, први пут су ушле у Парламент у септембру 2010, добивши подршку 5,7 одсто шведског изборног тела. СД су тежиле да се позиционирају као једини браниоци хомосексуалаца и Јевреја као резултат нетолеранције коју је протекле две деценије подстицала масовна муслиманска имиграција. Швеђани који су далеко од оригиналне платформе СД очито су вољни да их заступа партија која је донедавно била пуна неонациста.

Стога, због недостатка „снажног либерализма“, у једној од најлибералнијих држава на свету прокрчен је пут и исламистима и народњацима десног крила. Европски водећи политичари дигли су глас, те је сада време да европско цивилно друштво - његови медији, критичари, кустоси, академци и издавачи - објаве пропаст мултикултурализма и покажу извесну дозу храбрости у одбрани вредности за које тврде да представљају њихово отелотворење.

(Ауторка је главна и одговорна уредница магазина Нео)